Stap 6 en 8, Herselt

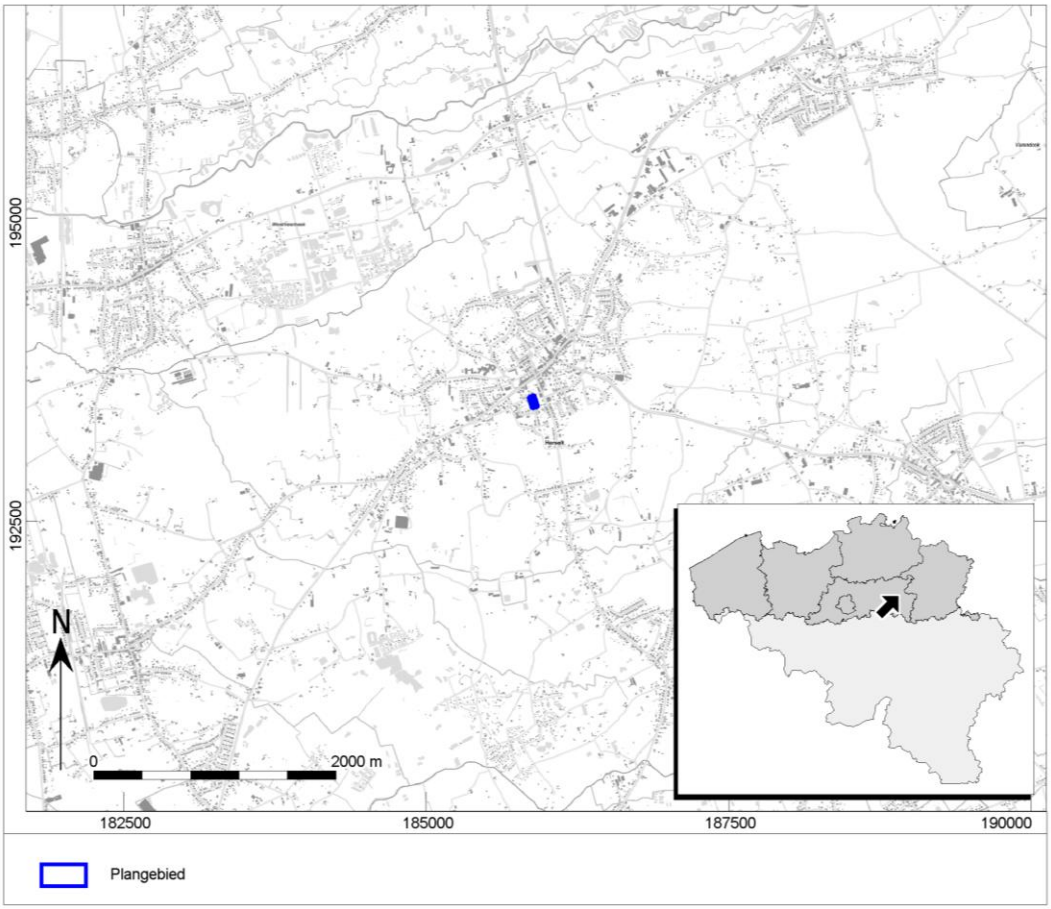
Programma van Maatregelen

Auteur:
C. Dockx (veldwerkleidster)

Autorisatie:
X. J. F. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in mei 2018 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Stap 6 in Herselt (afb. 1 en 2). De nota bestaat uit een landschappelijk bodemonderzoek (prospectie zonder ingreep in de bodem) en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen stedenbouwkundige vergunning, waarbij twee appartementsblokken met een ondergrondse parkeergarage worden gebouwd.

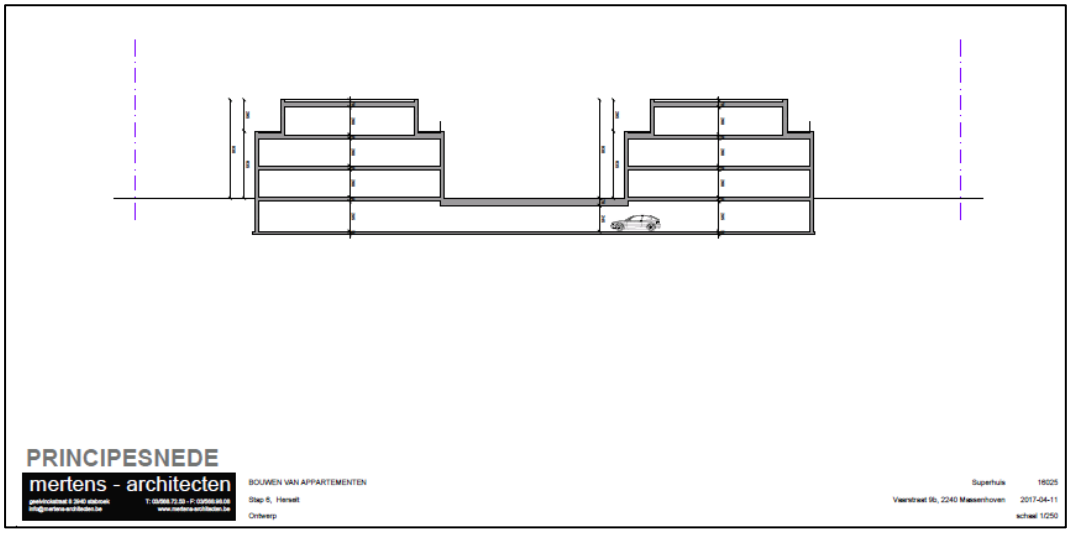

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

2 Aanleiding van het onderzoek

De bebouwing die zich momenteel op de percelen bevinden, zal gesloopt worden om plaats te maken voor twee appartementsblokken met een ondergrondse parking (afb. 2)[1]. Deze sloopwerken zullen een verstoring van het bodemarchief tot gevolg hebben, aangezien men tot op een diepte van minstens 80 cm zal moeten graven om alle funderingen van de oude bebouwing te verwijderen.

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 3395 m^2. Op deze percelen zullen twee appartementsblokken gebouwd worden met een ondergrondse parkeergarage en een wegenis. De eerste appartementsblok, volume A, bestaat uit zeven appartementen die een oppervlakte hebben tussen 75 en 130 m^2. De tweede appartementsblok, volume B, bestaat uit acht appartementen die een oppervlakte hebben tussen 75 en 125 m^2. Daarnaast wordt onder deze twee volumes een ondergrondse parkeergarage aangelegd met 19 parkeerplaatsen tot op een diepte van ca. 3,55 m. Verder wordt er een wegenis voorzien die toegang geeft tot deze ondergrondse parkeergarage en vijf bovengrondse parkeerplaatsen. Hoe diep men zal graven om deze garage en verhardingen aan te leggen is onduidelijk. In totaal zou er dus een oppervlakte van ca. 1487 m^2 bebouwd worden. Tot slot wordt er een groenzone aangelegd rondom de volumes met een totale oppervlakte van ca. 1908 m^2.

Afb. 2. Doorsnede van volume A en B met de ondergrondse parkeergarage.

De consequentie van de voorgenomen ingreep kan zijn dat eventuele aanwezige waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

[1] Een overzicht van alle afbeeldingen is terug te vinden in de nota: Docks C., J. Huizer & N. Dolman: 2017, stap

3 Resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek

Op basis van het bureauonderzoek werd de volgende conclusie getrokken: Voor het plangebied geldt een lage archeologische verwachting voor archeologische resten uit perioden vanaf het Laat-Paleolithicum doordat het terrein bijna volledig bebouwd is. Resten uit deze periode zullen niet meer intact zijn of zelfs verdwenen door de vroegere graafwerken en bouwwerken. Daarnaast is er eveneens een lage verwachting voor archeologische resten en/of sporen vanaf het Neolithicum tot en met de late middeleeuwen. Het terrein is immers bijna volledig bebouwd en mogelijk ook afgegraven en genivelleerd. Dit valt af te leiden uit de abrupte hoogteverschillen op het Digitaal Hoogtemodel en de hoogtelijnen op de topografische kaart van 1939. Tot slot is er ook een lage verwachting vanaf de Nieuwe Tijd omdat het plangebied reeds vanaf 1939 bebouwd werd.

Op basis van het landschappelijk bodemonderzoek kan het volgende worden geconcludeerd. In het plangebied is vermoedelijk oorspronkelijk sprake geweest van een matig droge tot droge zandbodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Van nature zal het plangebied een afhellend verloop hebben gehad in noordelijke richting. Door egalisatiewerkzaamheden en aanleg van de bebouwing is het bovenste gedeelte van het natuurlijke bodemprofiel echter gedeeltelijk verstoord geraakt en dan met name in de zuidelijke zone. Dat is afleesbaar uit de boringen 4 en 5 in het zuidelijke deel van het plangebied. In het centrale en noordelijke deel van het plangebied is de intactheid van de bodem goed. Boring 2 laat weliswaar een verstoord bodemprofiel met ploeglagen zien (A1p en A1pb) tot op de C-horizont, echter, in vergelijk met de boringen 1 en 3 zal de top van de C-horizont nauwelijks aangetast zijn. In boringen 1 en 3 is weliswaar nog sprake van een gedeelte van een B- of BC-horizont, waardoor vermoedt wordt dat het archeologisch bodemniveau nog intact is voor een deel van het plangebied. Op basis van de boringen alleen zou afgeleid kunnen worden dat de bodem in het centrale en noordelijke deel van het plangebied nog (groten)deels intact zullen zijn ten aanzien van archeologische sporenniveaus. Dit beeld moet echter wel genuanceerd worden. De boringen zijn immers allen buiten de bestaande bebouwing geplaatst. Het onderzoek heeft niet kunnen uitwijzen in welke mate de bestaande gebouwen verstoring teweeg hebben gebracht, er dient echter wel rekening mee gehouden te worden dat er een mate van verstoring zal hebben opgetreden en dan met name in het zuidelijke en eventueel centrale deel van het plangebied.

Door de verwachtte verstoringsgraad kan in ieder geval de verwachting op het aantreffen van archeologische resten uit perioden vanaf de Steentijd afgeschreven worden.

Gelet op de aard van de geplande werken, dan kan op basis van de diepteligging van het archeologisch niveau (ca. 0,8 m –MV) vastgesteld worden dat enkel de diepere bouwwerkzaamheden een impact zullen hebben op het bodemarchief. Immers, deze werken zullen tot een diepte reiken van 3,55 m onder maaiveld. Uiteindelijk geldt dit enkel voor de aanleg van de kelder/ondergrondse garage, dat een omvang heeft van 1060 m². Omdat ook binnen deze zone van 1060 m² reeds verstoringen aanwezig zijn die het archeologisch bodemarchief deels hebben aangetast (de huidige elektriciteitskabel in het noordelijke helft en de huidige bebouwing naar aanleiding van boringen 4 en 5 in de zuidelijke helft van deze zone: afb. 25) wordt de kans op enige kennisvermeerdering door mogelijk vervolgonderzoek zeer klein geschat. Volgens deze redenering kan het plangebied worden vrijgegeven en wordt vervolgonderzoek niet noodzakelijk geacht.

Een vervolgonderzoek in de vorm van een verkennend en/of waarderend booronderzoek of proefsleuven is hier dan ook niet zinvol.

4 Gemotiveerd advies over het al dan niet nemen van maatregelen

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. De geplande werkzaamheden vormen geen bedreiging voor het bodemarchief. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.